

4. Talumov dan inovativnosti

Upam si!

4. Dan inovativnosti

Razvoj inovativne kulture in notranjega podjetništva je sedaj že pomemben temelj preobrazbe skupine Talum.

Iz vsebine

4

6

8

11-12

16

18

21

22

4 Inovativnost – rdeča nit prestrukturiranja in odgovor na spopad s stanjem v panogi

5 Metalurgija, sidro gospodarstva v Sloveniji

Strateški svet za metalurgijo

6 Inovativni pristopi v zaprtih hladilnih sistemih

7 Ustrezno kakovost jamčimo s certifikatom

8 Slovenski kemijski dnevi

Prisotnost na sejmu je bila za nas nova izkušnja

9 Ko zagori, naj se ti ven mudi!

11-12 Delovni dan se začne s prebiranjem elektronske pošte

13-15 S potovanj se vrača poln novih idej – Intervju

16 Nagradili inovativnost

18 Imejmo se rade

19 Strokovni posvet

20 Novosti na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja

21 Častni vitez krvodajalstva

22 Jesenski izlet na otok Vis

23 Poslovna nogometna liga Štajerske

24 Gremo v Talum

25 Fotoreportaža

26 Racionalno in učinkovito upravljanje denarja

27 Križanka

Naslovnica: Osrednji dogodek 4. Dneva inovativnosti

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Danica Hrnčič in Lilijana Ditrih, članici, ter Darko Ferlinc in Srdan Mohorič, zunanja člana.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Tiskarna Ekart d. o. o.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Inovacija loči vodjo od sledilca

Tokratni uvodnik začenjam z zanimivo mislijo, ki jo je zapisala magistra Nastja Mulej, trenerka kreativnega in konstruktivnega razmišljanja: »Prišli so časi, ko smo ljudje odvisni samo še od svojih sposobnosti, znanja in veščin. Ni več pomembno, katero diplomo imaš, temveč samo še, kaj znaš. Kaj znaš takšnega, da je uporabno za preživetje in hkrati kot takšno prepoznano na trgu? Na koncu namreč štejejo samo še odjemalci in nič več besede.«

Njena izjava nam da misliti, saj smo prav vsi kupci in hkrati prodajalci misli, znanj, idej ... Ne samo v poslovnem svetu, tudi v zasebnem življenju ves čas trgujemo, uveljavljamo svoje interese, tehtamo, se prilagajamo in sklepamo kompromise. Pri tem so uspešnejši tisti, ki znajo svoje ideje bolje prodati oziroma prepričati nasprotno stran, da idejo kupi ali sprejme.

Talum je bil že v začetku podjetje, ki je stopalo po poti inovativnosti, v zadnjem času pa ji posvečamo še več pozornosti in jo tudi sistematično spodbujamo. Ker je bil september v znamenju 4. Dneva inovativnosti, smo tej temi name-

nili reportažo. V njej so zaposleni in drugi akterji, ki so bili povabljeni na Dan inovativnosti, zapisali svoje vtise. V znamenju inovativnosti je tudi intervju z generalnim direktorjem podjetja MIK Francijem Pliberškom, ki nam razkriva, da so prav potovanja tista, ki so zanj vir novih idej in konstruktivnih rešitev. Za konec pa smo za vas pripravili še humoren sestavek, saj je naš sodelavec Gregor Jurko v tokratni kolumni inovativnost zavil v hudomušno razmišljanje o racionalnem in učinkovitem upravljanju denarja.

V rubriki Moj delovni dan smo dali besedo sodelavcu Željku Pukšiču, zaposlenemu v PE Ulitki, in se v nadaljevanju razpisali še o drugih temah, s katerimi se trenutno ukvarjajo sodelavci v Talumu.

Pred vrati je tudi že jubilej našega podjetja, saj bomo novembra praznovali že 61. rojstni dan. Znova bomo vzklikali: »Mi gremo naprej!« Ali pa rekli tako, kot je v svoji knjigi zapisal Steve Jobs: »Prepričan sem, da je približno polovica tistega, kar loči uspešnega od neuspešnih, vztrajnost.«

»Talum je bil že v začetku podjetje, ki je stopalo po poti inovativnosti, v zadnjem času pa ji posvečamo še več pozornosti in jo tudi sistematično spodbujamo.«

Inovativnost – rdeča nit prestrukturiranja in odgovor na spopad s stanjem v panogi

MARKO DROBNIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

Če sem lani v časopisu Aluminij ob Dnevu inovativnosti zapisal, da postaja inovativnost pri nas način razmišljanja, lahko letos poudarim, da je razvoj inovativne kulture in notranjega podjetništva sedaj že pomemben temelj preobrazbe skupine Talum. Inovativna kultura, ki smo jo v zadnjem obdobju nadgrajevali, in stopnja, ki smo jo dosegli, namreč že pomenita odstopanje od obstoječega rutinskega delovanja naše organizacije. Razvijamo nove re-

šitve, ki se odražajo v novih izdelkih in storitvah ter so kot takšni za naše kupce dodana vrednost. V proces razvoja in inoviranja se vključuje vedno več zaposlenih. Merilo uspešnosti, ki obsega tako raven podjetja kot raven posameznega zaposlenega, ni več samo količina proizvodnje ali količina opravljenega dela, ampak v obeh primerih dosežen končni rezultat.

Sposobnost, stopiti na pot prestrukturiranja, ni bila samoumev-

na, še posebej ne zato, ker je bilo treba zanjo prevzeti tveganje in odgovornost. Prav to dvojje je v podjetništvu nekaj vsakdanjega in nujnega, a v praksi velikokrat vse prej kot dosežen minimalni standard poslovne kulture. Ne glede na to, da sta za spremembo kulture in vrednot v organizaciji potrebna čas in vztrajnost, smo lahko na doseženo na področju inovativnosti ponosni, saj se nam kažejo tudi ekonomski rezultati teh aktivnosti. Intenzivnost spreminjanja dodane vrednosti naših izdelkov in storitev se večja, to pa preprosto pomeni, da smo vedno manj podvrženi zunanjim panožnim dejavnikom, kot sta borzna cena aluminija in gibanje valutnih tečajev.

Na marsikatero dogajanje v naši panogi pa sami vseeno ne moremo vplivati. Trende in gibanja krojijo veliki trgovci, finančne institucije, vedno bolj tudi Kitajci s sedaj že polovico vsega proizvedenega aluminija na svetu. Odvisnosti od teh gibanj ne bomo mogli nikoli v celoti eliminirati, lahko pa z nadaljevanjem prestrukturiranja naših izdelkov in storitev te vplive ublažimo. Zato se ne glede na vedno višjo stopnjo

inovativne ozaveščenosti na doseženi stopnji ne bomo ustavili. Inovacije in z njimi povezane spremembe so gonilo napredka, samo ta pa nam zagotavlja dolgoročno stabilnost in obstoj.

Razvojni cikli v aluminijški industriji so dolgi, spremembe na borzah in trgih pa vse bolj intenzivne, hitre in nepredvidljive. Ocene z začetka leta danes ne držijo več. Aluminijška panoga je vnovič pod pritiskom. V takšnih zaostrenih ekonomskih razmerah poslovanja so prav prilagodljivost, skrbnost in inovativnost zelo pomembni dejavniki, saj je uspešnost podjetja v veliki meri sorazmerna z odstotkom zaposlenih, ki razmišljajo in delujejo na takšen način. Zaradi tega je pomembno, da poskušamo k temu spodbuditi čim več naših sodelavcev. Ugotovili smo že, da tiranje in izgovori, da posameznih stvari ne moremo izvesti, niso pravi odgovor na spopad z izzivi današnjega časa. Pravi odgovor so nenehne izboljšave in strukturne spremembe, brez katerih bi in bomo zelo težko stali in obstali. Zato bomo odločno vztrajali skupaj po načrtani še naprej. ▣

Uprava Taluma imenovana tudi za naslednji mandat

Ob ponovnem imenovanju je Marko Drobnič izjavil:

Ustvarjenih rezultatov, ki so bili osnova za takšno odločitev, ne bi bilo brez vas, drage sodelavke in spoštovani sodelavci. Prav tako pa brez vas ni pogojev za uresničevanje predstavljenih strateških smernic za naslednje srednjeročno obdobje.

Z veliko pozitivne energije, vztrajnostjo, skrbnostjo in odgovornostjo bomo po zastavljeni poti odločno stopali še naprej. Na to pot nam je že sedaj uspelo pritegniti naše poslovne partnerje, ki uspešno sooblikujejo našo, Talumovo zgodbo.

Sam osebno se veselim novih izzivov predvsem zato, ker vem, da bo tudi v bodoče z menoj ekipa najboljših sodelavcev.

Na 10. redni seji Nadzornega sveta družbe, ki je potekala 15. septembra 2015, je predsednik Uprave Marko Drobnič predstavil realizirane cilje poslovanja in izpolnjevanje strategije v preteklem srednjeročnem obdobju ter vizijo, program dela in strategijo razvoja Skupine Talum za naslednje obdobje.

V nadaljevanju seje so člani Nadzornega sveta za naslednje

5-letno mandatno obdobje, ki začne teči 4. decembra letos, Marka Drobniča ponovno imenovali za predsednika Uprave in po njegovem predlogu še preostala dva člana Uprave, dr. Zlatka Čuša, ki je pristojen za proizvodnjo in razvoj, ter Daniela Lačna, pristojnega za ekonomsko področje. ▣

Metalurgija, sidro gospodarstva v Sloveniji

V torek, 29. septembra 2015, je v okviru 23. Mednarodne konference o materialih in tehnologijah v Portorožu potekal strokovni posvet »Strategija razvoja metalurgije v Sloveniji 2015–2025, Verige vrednosti in trajnostno krožno gospodarstvo«. Posvet je organiziral Strateški svet za metalurgijo.

DR. STANKO KORES

FOTO: IMT

Na posvetu so se zbrali vsi pomembnejši predstavniki podjetij s področja proizvodnje kovin, livarstva in kovinskopredelovalne industrije ter raziskovalnih inštitucij in predstavniki vlade RS. Predsednik uprave Taluma, d. d., Marko Drobnič in hkrati tudi predsednik Strateškega sveta za metalurgijo je spregovoril o pomenu metalurgije za Slovenijo, problematiki in njeni viziji. Na posvetu je bilo predstavljeno nujno potrebno verižno povezovanje podjetij, od predelave surovine do končnega izdelka. Metalurška panoga v Sloveniji obsega 3013 podjetij, zaposluje

64.000 ljudi in predstavlja 22,7 odstotka BDP. Ob teh dejstvih je minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek, prav tako govornik na posvetu, priznal, da je metalurgija sidro gospodarstva v Sloveniji in da ji je treba zagotoviti boljše konkurenčne pogoje.

Da se v panogi znamo povezati in sodelovati, se je pokazalo pri pripravi Strategije pametne specializacije Slovenije (SPS). S številnimi pobudami s področja metalurgije nam je področje metalurgije uspelo uvrstiti med prednostna področja SPS. Talum se s svojimi zaposlenimi aktivno vklju-

čuje v pripravo razvojnih projektov za naslednje srednjeročno obdobje in je pomemben gradnik in sooblikovalec strategije razvoja metalurgije v Sloveniji.

V okviru posveta so potekala tudi predavanja predstavnikov slovenske metalurške stroke. Predstavljeni so bili razvojni dosežki metalurških podjetij. Razvojne dosežke podjetja Talum pri projektu »Razvoj aluminijeve zlitine za aerosol doze« je predsta-

vil član razvojne skupine dr. Stanislav Kores. V predstavitvi je bilo poudarjeno, da je Talum osredotočen na izvedbo razvojno-raziskovalnega dela, ki izvira iz potreb kupcev in ima svojo uporabno aplikativnost, obenem pa bo razvoj aluminijeve zlitine na področju proizvodnje rondelic ena ključnih konkurenčnih prednosti podjetja Talum v prihodnosti. ■

Predsednik uprave Taluma Marko Drobnič na Mednarodni konferenci o materialih in tehnologijah

Strateški svet za metalurgijo

Metalurgija kot področje in panoga za Slovenijo in njen vpliv na BDP je zelo pomembna, o tem pričajo osnovni podatki vezani na proizvodnjo kovin, livarsko industrijo in kovinsko predelovalno industrijo v Sloveniji.

O tem pričajo osnovni podatki, vezani na proizvodnjo kovin, livarsko industrijo in kovinsko predelovalno industrijo v Sloveniji:

- v gospodarski dejavnosti **proizvodnje kovin** je v Sloveniji 83 družb s 7.415 zaposlenimi, čisti prihodek od prodaje znaša 1,49 milijarde evrov, dodana vrednost na zaposlenega znaša 38.710 evrov, delež prodaje na tujih trgih pa je 71-odstoten;
- v gospodarski dejavnosti **livarstva** deluje 65 družb s 4.078 zaposlenimi, čisti prihodek od

prodaje znaša 448 milijonov evrov, dodana vrednost na zaposlenega je 34.500 evrov, delež prodaje na tujih trgih pa je 91-odstoten;

- v **kovinskopredelovalni industriji** kot uporabniku in predelovalcu materialov je skupaj 2.865 družb s 52.603 zaposlenimi, čisti prihodek od prodaje je 6,923 milijarde evrov, dodana vrednost na zaposlenega znaša 34.427 evrov, delež prodaje na tujih trgih pa je 66-odstoten.

Skupaj so te družbe leta 2013 ustvarile 8,861 milijarde evrov

čistih prihodkov, kar je **22,7 odstotka BDP v Republiki Sloveniji** v tem letu.

Šest ključnih razvojno-raziskovalnih področij metalurgije v Sloveniji:

- **recikliranje** kovinskih materialov in metalurških odpadkov z vidika trajnostne proizvodnje in okolja,
- **napredni kovinski materiali** za zahtevne aplikacije,
- oblikovanje kovinskih materialov in zahtevnih izdelkov **z litjem in preoblikovanjem**,

- **kompozitni in gradientni materiali** s kovinsko osnovo,
- posebne kovine in zlitine za uporabo na **specifično zahtevnih področjih** (medicina, stomatologija, elektronika, magneti, optika, telekomunikacije, energetika in drugo),
- **modeliranje in simulacija** metalurških procesov.

<http://www.imt.si> ■

Strateški svet za metalurgijo je bil ustanovljen lansko leto v okviru Inštituta za kovinske materiale in tehnologije. V njem sodelujejo predstavniki podjetij iz panoge, predstavniki raziskovalnih ustanov in tudi predstavniki vlade. Predsedovanje strateškemu svetu je avgusta letos prevzel predsednik uprave Taluma Marko Drobnič.

Inovativni pristopi v zaprtih hladilnih sistemih

Vedno in povsod smo priča dejstvom in opozorilom, da brez vode ni življenja. Vendar voda ni samo vir življenja, ampak tudi pomemben energent. Uporabljamo jo v različne namene, eden od pomembnih pa je hlajenje – je hladilni medij. S primerno obdelavo in določenimi dodatki se voda uporablja v hladilnih sistemih za hlajenje tehnoloških procesov v industriji in na drugih področjih.

JOŽE KARLOVČEC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tipi hladilnih sistemov

Pretočni hladilni sistem

Poznamo različne načine hlajenja z vodo. Najenostavnejši je pretočni hladilni sistem, pri katerem hladno vodo iz rek, jezer, vodnjakov ... črpamo skozi toplotni prenosnik. V njem se voda zaradi odzema toplote hlajenemu predmetu ogreje, takšno pa odvedemo nazaj v naravo. Ta način uporabe hladilne vode ima več pomanjkljivosti: vpliv na floro in favno zaradi povišanih temperatur, potratnost zaradi velikih količin vode, težave s toplotnimi prenosniki zaradi kemijske sestave vode, visokih državnih dajatev ...

Zaprti hladilni sistemi

Najbolj razširjeni in uporabljeni so tako imenovani zaprti hladilni sistemi (ZHS). Uporabljamo jih tudi v Talumu (liverne, kompresorji in anode). Vodo v sistemu po odvzemu toplote od hlajenega predmeta vodimo v hladilni stolp, kjer se ohladi, in nato v hladilni sistem pri porabnikih. Na tej poti se del vode izgubi zaradi izparevanja, kapljičnih izgub in odvod-

njanja kot posledice zgoščevanja. To vodo moramo nadomeščati s primerno mehansko in kemično pripravljeno »svežo« vodo.

Inovativne tehnologije ZHS

Na poti skozi hladilne stolpe se v vodi zaradi stika z okoliškim zrakom razmnožujejo mikroorganizmi, ki se nato v obliki biofilma odlagajo na stene ocevja in toplotnih prenosnikov ter tako zmanjšujejo hladilno moč sistemov. Za preprečevanje nastajanja mikroorganizmov se najpogostejše uporabljajo kemikalije, kot so biocidi in raztopine z vsebnostjo klora (hipoklorit, klorov dioksid), ki pa so nevarne in strupene. Alternative tem kemikalijam so tehnologije na osnovi ultravijolične svetlobe (UV) in ozona, v Talumu pa smo se odločili za uporabo najbolj inovativne tehnologije z ultrazvokom (UZ) avstrijskega proizvajalca pod komercialnim imenom SONOXIDE®. Naprava deluje na principu programiranega umiranja celic (PCD) bakterij v vodi in v biofilmu, kar dosežemo z visokofrekvenčnim ultrazvočnim valovanjem in do-

Hladilni stolpi

dajanjem zraka v vodo v obliki finih mehurčkov. Ta energija povzroča spremembe v genskem zapisu celic bakterij, da se onemogoči nadaljnji razvoj oziroma rast, zato postopno odmrejo. Proces spreminjanja genskega zapisa poteka v notranjosti ultrazvočne komore, brez fizičnega uničenja mikroorganizmov, kar se dogaja pri delovanju biocidov, ozona in drugih UZ- ali UV-naprav. Vse, kar potrebujemo za pravilno delovanje tehnologije SONOXIDE®, je enakomeren

pretok in tlak hladilne vode skozi UZ-komoro. Tako gensko spremenjene in umirajoče bakterije krožijo po celotnem hladilnem sistemu ter povzročajo motnje pri razvoju in odpravljanje biofilma. Razvoj in optimiranje procesov na področju hlajenja z vodo še zdaleč ni končan. Vsak dan iščemo boljše rešitve za zmanjšanje obremenitev okolja z odpadnimi vodami, čim manjše vplive na infrastrukturo hladilnih sistemov (korozija, obloge) ter čim večjo ekonomsko sprejemljivost. ■

Ustrezno kakovost jamčimo s certifikatom

MILAN HORVAT

V družbi Talum Servis in inženiring se zavedamo, da je kakovosten in cenovno sprejemljiv izdelek tisti, ki na trgu lahko preživi. Za pridobitev posla na trgu se o kakovosti skoraj ne pogovarjamo več. Ustrezna kakovost se jamči s certifikatom, ki ga po uspešnem pregledu (presoji) podeli certifikacijska ustanova. V našem primeru je bil to TÜV Austria, ki je prvo presojno opravil lani. Vzorčni projekt, po katerem so nas presojali, je bil projekt Fermenter. Septembra 2014 smo bili certificirani za standard EN 3834-3, ki zagotavlja kakovost varilskih del. Drugi uspešno pridobljeni standard je bil EN 1090-1;exc2 in 1090-

2;exc2, ki definira izdelavo in gradnjo jeklenih konstrukcij. Periodika kontrolnih presoj za našo stopnjo zahtevnosti je 1-2-3-3, kar pomeni, da je letos, točneje 29. septembra, potekala kontrolna presoja. Tudi to je izvajal TÜV Austria.

Presojevalec je na naključnem projektu preveril sistem:

- naročanja osnovnega in dodatnega materiala, komponent, sklopov ...
- prevzema in vhodne kontrole,
- skladiščenja naročenega materiala,
- sledljivosti v skladišču,
- toka osnovnega in dodatnega materiala v proizvodnji,

- obvladovanja proizvodnje (WPS-i, varilski dnevniki, zapiški o nedovoljenih odstopanjih in napakah ...),

- poročil o kontrolah (vmesnih, končnih,...), NDT-kontrolah ... AKZ-zaščite.

V presoji se je pokazalo, da je bil sistem nastavljen dobro in da izpolnjuje elemente, ki jih narekuje standarda. Po koncu presoje so bila podana priporočila za izboljšanje sistema.

AKZ – antikorozijska zaščita
NDT – neporušitvena kontrola
WPS – varilni postopek

WELDING CERTIFICATE TÜV AUSTRIA

No.: 0408-CPR-TA011001

Manufacturer: TALUM Servis in Inženiring d.o.o.
Tovarniška cesta 10
2325 Kalčičevo, Slovenija

Factory: TALUM Servis in Inženiring d.o.o.
Tovarniška cesta 10
2325 Kalčičevo, Slovenija

Standard: EN 1090-1:2009+A1:2011
EN 1090-2:2009+A1:2011

Execution Class: 1a to EXC 2

Welding Processes according to EN 6055: 141 - Fusion Arc Gas Welding
130 - Metal Inert Gas Welding
111 - Manual Metal Arc Welding

Parent Metals: S235 - S235 according to EN 10025, Table 2 and 3
S275 - S275 according to EN 10025, Table 2 and 3

Responsible Welding Coordinator: Branka Grubisic, 01 71 1064 367

Deputy: Milan Horvat, 01 05 1576

Confirmation: It is confirmed that all procedures for the execution and supervision of welding work are available.

Remarks: This welding certificate is only valid within the scope of and in connection with FPC Certificate No. 0408-CPR-TA011001.

Valid From: 08.09.2014 (first issue)
Next Surveillance: 07.09.2016

Vienna, 15.09.2014
TÜV Austria Services GmbH, Ringstraße 15, A-1015 Wien, Austria

Certificate of conformity of the factory production control TÜV AUSTRIA

No.: 0408-CPR-TA011001

In compliance with Regulation (EC) 305/2011 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 (the Construction Products Regulation or CPR), this certificate applies to the construction product:

Components for Steel Construction

Harmonized Standard	Execution Class	Declaration Method
EN 1090-1:2009+A1:2011	Load bearing steel components with corrosion protection and structural design up to EXC 2 acc. EN 1090-2	1, 2, 3 a and 3 b acc. Tab. A.1 of EN 1090-1

produced by or for: TALUM Servis in Inženiring d.o.o.
Tovarniška cesta 10
2325 Kalčičevo, Slovenija

and produced in the manufacturing plant (s): TALUM Servis in Inženiring d.o.o.
Tovarniška cesta 10
2325 Kalčičevo, Slovenija

This certificate attests that all provisions concerning the assessment and verification of conformity of performance described in Annex ZA of the standard EN 1090-1:2009+A1:2011 under system 2+ are applied and that the factory production control fulfills all the prescribed requirements set out above.

This certificate was first issued on 08.09.2014 and will remain valid as long as the test methods and/or factory production control requirements included in the harmonized standard used to assess the performance of the declared characteristics, the design and the product, and the manufacturing conditions in the plant are not modified.

The next surveillance is due on 07.09.2016.

Vienna, 15.09.2014
TÜV Austria Services GmbH, Ringstraße 15, A-1015 Wien, Austria

ZERTIFIKAT TÜV AUSTRIA

Die Zertifizierungsstelle der TÜV AUSTRIA SERVICES GMBH bescheinigt, dass die

TALUM Servis in Inženiring d.o.o.

9141

Tovarniška cesta 10, 2325 Kalčičevo, Slovenija

die Schweißarbeiten gemäß den Anforderungen in Übereinstimmung mit den

EN ISO 3834-3

ausführt.

Die Betriebsüberprüfung erfolgte am: 08.09.2014

Dieses Zertifikat gilt in Übereinstimmung mit dem Prüfprotokoll nach ONORM W 18133-1-01.

Dieses Zertifikat gilt für folgende Anwendungsbereiche:

Herstellung, Montage und Wartung von Maschinen für die Aluminiumindustrie

This certificate is valid for the following products or services (scope):

Manufacture, design and manufacturing of machines for the aluminium industry

Übergabedatum (Date of expiry): 07.09.2016

Zertifikat-Nr.: 021470/12117026.2

Zertifikats-Nr.:

TÜV AUSTRIA SERVICES GMBH
Zertifizierungsstelle
1010 Wien, Ringstraße 15, Austria

Wien, am 15.09.2014

Österreichischer Technischer Ingenieurverband

TÜV Austria Services GmbH

Ringstraße 15
A-1015 Wien

Slovenski kemijski dnevi

Srečanje kemikov in kemijskih inženirjev, ki ga organizira Slovensko kemijsko društvo, je letos potekalo v novih prostorih Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani 24. in 25. septembra.

DR. MARKO HOMŠAK

V obliki pisnega prispevka in posterja smo sodelovali z dvema temama, naslov prve je bil »Meritve emisij snovi v zrak: Metodološka verifikacija laboratorijske usposobljenosti z izvajanjem primerjalnih testiranj v namensko načrtovanem in napredno kontroliranem testnem emisijskem odvodniku«, naslov druge pa »Analiza kakovosti proizvodov iz recikliranega aluminija«.

Drugi udeleženci konference so predstavili svoje dosežke na področju novih materialov, pro-

cesov in tehnologij, recikliranja, energijske učinkovitosti v okviru razvojnih usmeritev Evropske skupnosti in Slovenije do leta 2020.

Slovenski kemijski dnevi so odlična priložnost članov društva in drugih zainteresiranih strokovnjakov s področja kemije, kemijske tehnologije in kemijskega inženirstva, da predstavijo svoje znanstveno in strokovno delo. □

TALUM IZPARILNIKI

Prisotnost na sejmu je bila za nas nova izkušnja

Družba Storal je bila ustanovljena leta 1993 v fazi prestrukturiranja matičnega podjetja Talum, d. d. Cilj podjetja je, da svoje izdelke in storitve trži in razvija za čim širši krog potencialnih odjemalcev. Družba je imela status invalidskega podjetja.

MILAN KOLEDNIK
FOTO: SRĐAN MOHORIČ

Izdelava palet

Delež zaposlenih delovnih invalidov v Storalu je danes 62,5 odstotka. Družba je bila na začetku registrirana za proizvodnjo lesenih izdelkov za potrebe proizvodnje v nekaterih delih matične družbe. Leta 1996 je bila dodatno registrirana za izdelovanje izdel-

Ob nastanku družbe so bili glavni proizvodi različni zaboji – od tod izvira tudi takratno ime zabojarna. Danes je glavni proizvod Storal različna transportna embalaža: palete različnih tipov, pokrovi in zaboji. V okviru sedanjega podjetja Talum Izparilniki je pri progra-

Vrtna garnitura iz palet

kov in opravljanje storitev s področja kovinske dejavnosti, najprej za potrebe posameznih področij proizvodnje v matični družbi.

Leta 2012 je bila družba dodatno doregistrirana, tedaj za proizvodnjo izparilnih plošč. Takrat je svoje ime spremenila v Talum Izparilniki, d. o. o.

mu Storal trenutno zaposlenih 16 delavcev.

Storalov program izdelkov se deli na:

- lesni del,
- kleparsko-ključavničarski del in
- zunanje pohištvo Xtreme Outdoor – ležalniki in program CMD (center medgeneracijskega druženja).

Lesni del predstavlja 75 odstotkov celotne proizvodnje v Storalu. Prvotno smo palete izdelovali ročno, potem pa se je proizvodnja posodobila z delno avtomatizirano linijo. Trenutno so vse naše aktivnosti in moči usmerjene v nabavo stroja za izdelavo palet, saj trg zahteva zamenljive palete Epal. Takih palet pa s postrojenjem, ki ga imamo, žal ne moremo zagotoviti in biti konkurenčni. V želji po večji prisotnosti na zunanjem trgu smo se letos prvič pojavili na sejmu AGRA v Gornji Radgoni, kjer je razstavljalo 1785 razstavljalcev iz več kot tridesetih evropskih držav.

Storal se je predstavil z naslednjimi proizvodi:

- lesena visoka greda,
- pohištvo iz palet,
- vrtna garnitura,
- cvetlična korita,
- barska miza, predalnik,
- cvetlični aranžma (Revital) in
- najstniška klop (Kreal).

Sejem je obiskalo preko 130.000 obiskovalcev, med njimi tudi veliko naših zaposlenih. Posebej smo bili veseli obiska članov naše uprave, saj so s tem pokazali, da spremljajo trud zaposlenih pri razvoju in želji, da se uveljavimo na zunanjem trgu.

Kupci so največ zanimanja pokazali za visoke grede, vrtno garnituro in cvetlična korita. Za te arti-

kle pričakujemo največ naročil v spomladanskem času. Samostojne podjetnike in manjša podjetja je najbolj zanimala transportna embalaža, in sicer palete (predvsem palete Epal) in zaboji. Sejem je za podjetje priložnost, da predstavi svoje proizvode širši populaciji v živo, kar je vsekakor prednost pred oglašanjem v raznih elektronskih medijih, saj obiskovalci vidijo izdelek v naravni velikosti in obliki ter se potem pri nakupu lažje odločijo.

Naš razstavljalni prostor je bil lepo urejen in oblikovno smiselno zasnovan, za kar smo prejeli kar nekaj pohval. Za vse nas je bila to nova izkušnja, ki nas je naučila, kako postati bolj prepoznaven in se približati potrošniku. Zavedamo se namreč, da dober izdelek ni dovolj, če nanj ne znaš pravilno opozoriti in ga prodati.

Naša družba zaposluje tudi delovne invalide in jim nudi delovna mesta, ki ustrezajo njihovim možnostim. Talum je vedno poskrbel za svoje ljudi. Omogočimo ljudem, da bodo lahko še naprej delali na delovnih mestih, na katerih bodo lahko produktivni in družbeno koristni in na katerih se kljub svojim delovnim omejitvam ne bodo počutili odrinjene. ■

VARGAS-AL

Ko zagori, naj se ti ven mudi!

DEJAN ŠIBILA
FOTO: SPLET

Osrednja tematika letošnjega meseca požarne varnosti je posvečena evakuaciji. Geslo letošnjega meseca požarne varnosti je: Ko zagori, naj se ti ven mudi!

Kaj je evakuacija?

Evakuacija je umik iz objekta na varno. Na zbirno mesto se umikamo po najhitrejši varni poti, to je po evakuacijski poti, ki je narisana v načrtu evakuacije. Evakuacijska pot je označena z znaki, ki kažejo smer evakuacije do zbirnega mesta zunaj objekta; zbirno mesto je prav tako označeno. Za varno izvajanje evakuacije morajo biti evakuacijske poti proste in prehodne.

Splošni napotki med evakuacijo

Če ugotovimo, da je v objektu nastal požar, ki ga ne moremo omejiti ali pogasiti s priročnimi gasilnimi sredstvi, se skušamo čim prej po varni poti in organizirano umakniti iz prostora in se zbrati na zbirnem mestu. Preden

Gasilci lahko pri vaji evakuacije pomagajo, saj kadar gre za posredovanje, so njihove naloge vezane predvsem na gašenje in reševanje.

Priporočamo ogled didaktičnega filma o evakuaciji na internetni strani <https://www.youtube.com/embed/OT7BZW6yU6M>.

odpremo vrata, preverimo, ali so topla. V tem primeru jih ne odpiramo, saj je na drugi strani verjetno požar. Kadar se dim širi v prostor skozi odprtine na vratih, jih skušamo zamašiti z vlažnimi brisačami, posteljnino ali drugim blagom, da preprečimo širjenje dima v prostor. Poiščemo drugo pot za varen umik (v višjih nadstropjih na balkonu), če smo v pritličju, se lahko evakuiramo tudi skozi okno. Nikoli ne ugotavljamo vzroka požara, ne iščemo vrednih predmetov oziroma hišnih ljubljencev, ne vračamo se v prostor po dokumente in druge vredne predmete ipd. Kadar je

v prostoru veliko dima, se plazimo po tleh, ker je tam zrak čistejši. Usta in nos si pokrijemo z vlažnim robčkom ali krpo. Izhod iz zadimljenega prostora lažje najdemo, če se gibamo ob stenah.

Pomembnost vaje evakuacije

Vajo evakuacije izvajamo skupaj z vsemi, ki so v posameznem objektu tudi sicer, tudi z gluhi in naglušnimi, slepimi in slabovidnimi ter gibalno oviranimi osebami in z osebami, ki jim pomagajo. Na vaji preverimo, ali so načrtovane rešitve ustrezne. Po vaji odpravimo ugotovljene nepravilnosti. Vajo evakuacije

ponovimo najmanj enkrat na leto. Uporabniki objekta morajo poznati evakuacijske poti in zbirna mesta. Statistični podatki kažejo, da ob evakuaciji ljudje uporabljajo poti, ki jih poznajo. Ob evakuaciji se pogosto zgodi, da nekateri izhodi ostanejo povsem neuporabljeni, čeprav so popolnoma varni in vodijo varno na prosto. Z izvajanjem vaj evakuacije uporabniki objekta spoznajo tudi druge potencialne poti, ki vodijo iz objekta.

Nosilci izvedbe evakuacije so osebe, odgovorne za izvajanje evakuacije v organizaciji. Kadar se boste odločili izvesti vajo evakuacije, je najbolje povabiti lokalno gasilsko enoto. Tako boste lahko skupaj ugotovili pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti.

Nekaj osnovnih navodil za stanovalce večstanovanjskih stavb:

- izvedite, kje poteka pot za umik iz prostora;
- izvedite, kje je nameščen najbližji ročni gasilnik;
- o požaru takoj obvestite osebo, ki je določena v požarnem načrtu, oziroma takoj pokličite regijski center za obveščanje (gasilci) na telefonsko številko 112;
- ob klicu na številko 112 boste morali povedati:
 - kdo ste,
 - od kod kličete,
 - kaj se je zgodilo,
 - ali je v požaru kdo poškodovan;
- zapomnite si, kje je zbirno mesto; takoj po umiku iz objekta naredite evidenco prisotnosti in podatke o manjkajočih osebah posredujte odgovornim osebam ali gasilcem. ■

**10 %
popust**

**5 %
popust**

Vstopili smo v tradicionalni mesec požarne varnosti

Osrednja tematika meseca požarne varnosti je posvečena evakuaciji.

Evakuacija je umik iz objekta na varno. Na zbirno mesto se umikamo po najhitrejši varni poti, to je po evakuacijski poti, ki je narisana v načrtu evakuacije. Evakuacijska pot je označena z znaki, ki kažejo smer evakuacije do zbirnega mesta zunaj objekta. Zbirno mesto je prav tako označeno.

V mesecu požarne varnosti smo v družbi Vargas-AL organizirali akcijo:

- prodaja gasilnikov in
- prodaja gasilnih ampul Bonpet.

Z vsemi dodatnimi vprašanji se lahko obrnete na tajništvo podjetja (tel. 02 7995 411).

Ko nam za premoženje ni vseeno

Delovni dan se začne s prebiranjem elektronske pošte

ŽELJKO PUKŠIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

V večini primerov se moj delovni dan začne med 7.00 in 7.30, konča pa glede na količino dela, težav v sami proizvodnji (interne reklamacije) in pri kupcih (zunanje reklamacije). Seveda je dolžina mojega delovnika odvisna še od tretjega dejavnika, to pa je skrb za nenehen napredek in za uvajanje novih metod za obvladovanje kakovosti v procesu in posledično manj nevednosti pri kupcih (beri reklamacij). Če sem službeno odsoten, moj delovni dan ni določen in je odvisen od razdalje med Talumom in kupcem; v vsakem primeru je nekoliko daljši od 8 ur. Ne glede na to, kje sem, pa se moj delovnik začne s prebiranjem elektronske pošte in določitvijo prioritet za tisti dan. Te se v večini primerov spremenijo tudi večkrat na dan, saj žal ni možno vedno vnaprej planirati dela, ker so morebitne težave, zapleti, zadolžitve odvisni od notranjih in zunanjih dejavnikov (težav v proizvodnji in reklamacij). Moje osnovne delovne zadolžitve kot tehnologa za kakovost bi lahko v grobem razdelili na sedem osnovnih področij.

Reklamacije kupcev in interne reklamacije so prvo področje. Potrebna je stalna komunikacija med kupcem ali proizvodnjo. Nanaša se na številne telefonske pogovore in veliko elektronske pošte, konča pa se s poročilom 8D (kaj in zakaj, kaj in kako, kdo

in do kdaj in še validacija vsega naštetega), ki ga je treba poslati kupcu, ter z vnosom vseh pomembnih podatkov v naš informacijski sistem LN. Za reševanje reklamacij se uporablja Isikawov diagram (imenujemo ga tudi ribja kost) in metoda 5-krat zakaj. Kupcu je treba odgovoriti na dva načina, s klasičnim poročilom 8D, poslanim po elektronski pošti, ali preko kupčevega internega informacijskega sistema.

Drugo področje, s katerim se ukvarjam, je spremljanje internega izmeta, analiziranje kritičnih izdelkov in poročanje o njih (top 10) ter iskanje skupnih rešitev za zmanjšanje skupnega izmeta; zadnje in predzadnje poteka na skupnih tedenskih sestankih s predstavniki proizvodnje, tehnologije in razvoja. Na koncu vsakega meseca je treba izdelati poročilo o internem izmetu ter številu in stroških reklamacij; ta podatek je tudi eden izmed skupnih ciljev podjetja, od katerega je odvisna višina naših plač.

Vso proizvodnjo spremljamo v internem informacijskem sistemu (imenovanem STP). Vsak zaposleni v proizvodnji v ta sistem sproti in ažurno vnaša podatke o dnevnih proizvodnji in izmetu, tako da imamo vedno na razpolago sveže podatke, kot so: število proizvedenih ulitkov, število kosov tehnološkega in kakovostnega izmeta glede na vzrok. To nam omogoča takojšnjo reakcijo, če je

Željko Pukšič

izmeta preveč ali če se v procesu pojavijo katere druge anomalije. Moja skrb je poleg spremljanja gibanja izmeta in poročanja o njem še ustrezno delovanje STP, da se vsi zaposleni lahko prijavijo oziroma odjavijo iz sistema, da so podatki o vseh novozaposlenih vneseni v sistem, ter vnašanje podatkov o novih kokilah (orodij) v sistem oziroma podeljevanje statusa kokilam.

Za ulitek, ki naj bi ustrezal zahtevam (specifikaciji) kupca, je treba izdelati ustrezno dokumentacijo, ki mora podrobno in natančno opisati celoten proces izdelave ulitka, od vhoda osnovne surovine (aluminijaste zlitine) v podjetje, preko priprave taline, litja, finalizacije in/ali termične obdelave in/ali mehanske obdelave do pakiranja in odpreme h končnemu kupcu. Te procese opisujemo z različnimi dokumenti, ki se imenujejo FMEA-analiza, kontrolni postopek, delovna navodila za vsako operacijo izdelave posebej, navodila za varno delo, katalog napak, navodila za pakiranje. Moja naloga je priprava dokumentov (nekateri pripravim sam, druge v sodelovanju s sodelavci) ter skrb za veljavnost vse dokumentacije (skrb za delovanje sistema za zagotavljanje kakovosti). Sodelovanje pri uvajanju novih proizvodov je prav tako področje, pri katerem je potrebna tudi moja udeležba, kot je sodelovanje pri izdelavi FMEA-analiz, izdelava kontrolne dokumentacije (kontrolnih postopkov, kataloga napak, iskanja ustreznih merilnih metod in postopkov za kontrolo ulitkov v procesu ...).

Presoje kupcev so naslednje področje, na katerem je potrebna moja osebna angažiranost, po drugi strani pa tudi mi izvajamo redne letne presoje naših dobaviteljev (FOSECO, ATG ...). Pri tem sem zadolžen za izvedbo presoje in za spremljanje izvedbe morebitnih ukrepov, zahtevanih zaradi najdenih nepravilnosti, ki niso v skladu s standardom ISO 9001 ali ISO TS 16949. V podjetju imamo nastavljen tudi sistem internih letnih preso, ki jih izvajajo naši sodelavci iz drugih poslovnih enot (presoje procesov, presoja sistema, varnost pri delu ...). Tudi na teh presojah sem redno prisoten, zadolžen pa sem tudi za izvedbo ukrepov, če se

najdejo nepravilnosti. Tudi v tem primeru se uporablja vprašalnik, sestavljen na podlagi standarda ISO 9001 ali ISO TS 16949.

Da bi lahko zagotovili stabilnost pri procesu izdelave ulitkov, uporabljamo različne naprave in priprave za preverjanje ustreznosti ulitkov na osnovi specifikacije kupca (načrt ulitka, 3D-modeli ulitka, posebne zahteve kupca, kot so merska ustreznost, zahteva glede poroznosti, mehanskih lastnosti, kemične ustreznosti zlitine, na koncu pa še ustreznost pakiranja). Te priprave in naprave so: dve RTG-napravi, dva 3D-merilna stroja, naprava za skeniranje, pomična merila, kalibri. Pri tem sodelujem s pisanjem programov za RTG-kontrolo in nadzorom nad kalibracijo vseh meril, ki so v proizvodnem procesu, seveda v sodelovanju s sodelavci.

Še kar nekaj podrobnosti je, ki jih je treba postoriti vsak dan, da procesi v proizvodnji tečejo. Vseh niti ni možno popisati, pa kljub temu zahtevajo svoj čas. Zadolžen sem tudi za usposabljanje vseh na novo zaposlenih s področja QS-a. Teh usposabljanj je bilo kar nekaj, saj smo v primerjavi s pol-drugim letom nazaj zaposlili veliko novih sodelavcev. Moje delovno mesto zahteva sodelovanje z vodstvom, proizvodnjo, tehnologijo, razvojem, prodajo in seveda z vsemi našimi kupci. Delo je dinamično, stresno in se velikokrat »zavleče« za kako uro ali dve čez uradni delovni čas, zahteva različna znanja in veščine. Začetki v PE Ulitki so bili relativno stresni, saj se je bilo tre-

ba v kratkem času »privaditi« na nove sodelavce, usvojiti določeni del znanja s področja tehnologije litja, finalizacije in mehanske obdelave. Na mojo veliko srečo me je ekipa sodelavcev v Ulitkih, ki ima odlično tehnično znanje, zanj pa so zelo pomembni tudi medčloveški odnosi in spoštljiv odnos do vseh sodelavcev, odlično sprejela medse, kar ni majhna stvar. Sam skušam z vestnim delom in osemletnimi izkušnjami, pridobljenimi v podjetju MLM v Mariboru, kjer sem bil vodja kakovosti, upravičiti zaupanje na tem odgovornem delovnem mestu.

V uvodu sem omenil, da sem med drugim zadolžen tudi za nenehen napredek in skrb za uvajanje novih metod za obvladovanje kakovosti v procesu. S sodelavci nam je v tem poldrugem letu, odkar sem zaposlen v Ulitkih na delovnem mestu tehnologa za kakovosti, uspelo na tem področju uvesti nekaj novosti. Te naj bi kratkoročno pripeljale do več nadzora v proizvodnji, nižjega izmeta, boljšega informiranja zaposlenih, nižjega števila reklamacij pri kupcih.

Obnovitveno usposabljanje vseh zaposlenih na vseh ravneh je tedensko usposabljanje. Na teh usposabljanjih tehnologi za posamezna področja prenašajo svoja znanja zaposlenim v proizvodnji, jih seznanjajo z navodili za delo, kontrolnimi postopki, postopki za enostavnejše, produktivnejše delo na posameznih delovnih mestih. Če strnem, potekajo v PE Ulitki usposabljanja novozaposlenih na štirih ravneh:

teoretično usposabljanje (tehnologija, sistem kakovosti, varnost pri delu), praktično usposabljanje na delovnem mestu, ki ga bo zasedal, dodatno praktično usposabljanje, če prvič dela novi izdelek, in na koncu še obnovitveno tedensko usposabljanje.

Uvedli smo informacijske table (pri procesih izdelava jeder, taljenje – priprava aluminijaskih zlitin, litje, finalizacija, mehanska obdelava), s katerimi zaposlene seznanjamo z vsemi pomembnimi podatki o delovanju in trendih v naših procesih (gibanje izmeta, pareto diagrami, varnost pri delu, reklamacije ...).

Metodo delovnih mest 5-S smo postavili na nove temelje, da jo razumejo vsi zaposleni: izmena prevzame ustrezno (dogovorjeno) urejeno delovno mesto od predhodne izmene; pri tem je treba paziti na urejenost delovnega mesta in jo redno vzdrževati celotno izmeno, ne zgolj 10 ali 15 minut pred koncem.

Enak sistem smo uvedli tudi za prevzem dela od predhodne izmene v zvezi s posebnostmi v procesih. V to so vključeni izmenovodje, vodje litja, procesni kontrolorji in koordinatorji pri mehanski obdelavi.

Uvedli smo kataloge napak, v katerih je veliko slikovnih prilog z vsemi možnimi napakami, rangiranimi z barvnimi semaforji (rdeča – izmet, rumena – popravilo, zelena – ustrezen ulitek). To skupaj z referenčnimi ulitki, ki so pri vsaki delovni operaciji, zaposlenim v proizvodnji omogoča hitro in natančno oceno, ali je ulitek ustrezen ali ne.

Zadnja novost je pa bila uvedena zato, da ne bi pomešali ulitkov, ki so videti podobni, kar bi privedlo do reklamacij pri kupcu: zaboji za kupce Bosch DS, Bosch TT, KTM in Porsche so označeni z barvnimi nalepkami. Hkrati smo za določene ulitke uvedli tudi talne in regalne nalepke z imenom, sliko in ustrezno barvo ulitka, tako da zaposleni sledijo samo barvi, ki je določena za posamezni ulitek v zadnjih operacijah izdelave ulitka do končnega skladišča.

Pripravljamo še nekaj drugih novosti, o katerih pa bomo kaj več zapisali v kateri od prihodnjih številčk časopisa Aluminij. ■

S potovanj se vrača poln novih idej

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ
ARHIV PODJETJA MIK CELJE

Franci Pliberšek,
generalni direktor
podjetja MIK Celje

Letos smo na 4. Dnevu inovativnosti medse kot sogovornika povabili Francija Pliberška, generalnega direktorja podjetja Mik Celje, ki je bil z nami pripravljen deliti svojo podjetniško zgodbo. Franci Pliberšek je že med študijem odprl popoldansko obrt in začel izdelovati ladijski pod in parket. Nadaljeval je z letvami za uokvirjanje slik in z lesnopredelovalnimi stroji ter se leta 1998 odločil še za okenske okvirje. V času recesije, ki jo je zaznamoval propad slovenskih gradbenih podjetij, je tudi rast prihodkov podjetja Mik padla z dotedanjih 45 odstotkov na 8-odstotno rast, a direktor podjetja Franci Pliberšek ni niti pomislil, da bi začasno ustavil razvojne projekte podjetja. Podjetje Mik je tako danes eno izmed najuspešnejših podjetij za proizvodnjo stavbnega pohištva in zasteklitve objektov v Sloveniji.

Znani ste po tem, da tudi v času recesije, ko je rast prihodkov podjetja padala, niste ustavili razvojnih projektov. Zakaj odločitev, da vztrajate?

Nisem mogel ustaviti razvoja posebnega prezračevalnega sistema MIKrovent, ki smo ga patentirali že v 52 državah sveta. Če ga ne bi izboljševali, nas bi lahko prehitel kdo drug. Tudi z energijskimi okni in energijskimi ploščicami smo prišli že tako daleč, da je bilo razvoj nemogoče ustaviti. V času, ko smo imeli težave in se nam je dobiček zmanjšal, smo za deset odstotkov povečali prihodke. So pa bile naše težave manjše, kot so jih imeli tisti, ki so uspeli čez noč in niso imeli temeljev, na katere bi se lahko oprli. Treba je pogledati, zakaj so nastale težave. Če pogledamo samo Slovenijo pred leti: gradil je vsak, četudi se ni spoznal na svoje delo. Tako imamo danes v Sloveniji ogromno neprodanih stanovanj, a če bi jih podrobneje pogledali, si upam trditi, da je 80-odstotkov manj kakovostnih, kot bi morala biti.

Če sva že pri gradbeništvu in je tema našega dneva inovativnosti

varčnost z energijo, potem vas vprašam, zakaj se ne glede na okolje izplača graditi varčno.

Z Dominikansko republiko, recimo, smo napravili študijo in analize. Tam vlada temperatura od 28 do 32 °C, relativna vlaga pa je 90- do 95-odstotna. Če ima hotelski kompleks 450 sob in namesto klasičnih oken uporabi varčna okna, je prihranek, takole na hitro, v 25 letih približno 13 milijonov evrov in pol. Ti prihranki seveda povečajo donosnost panoge. Najpožrešnejši hoteli porabijo za energijo 13 odstotkov denarja, najvarčnejši pet.

Danes smo že veliko govorili o energijskih izgubah pri ogrevanju. Zaposlene to področje zanima, ker je od njega odvisen njihov strošek. Po drugi strani pa znanstveniki napovedujejo globalno segrevanje. Se Zemlja res segreva?

Ne vem. Mislim, da gre pri tem tudi za ugibanja. Nihanja so vedno bila. Se pa strinjam s tistimi, ki pravijo, da smo vsi odgovorni za svoje okolje. Čeprav imamo ogromno znanja in računalnikov, s katerimi lahko simuliramo to ali ono, vendarle ne moremo zares predvideti, kaj se bo zgo-

dilo. Morali bi se učiti od naših predhodnikov, ki so v časih, ko ni bilo nobenih računalnikov, s pravilnim razmislekom pripravili množice ljudi, da so delali za skupnost. Danes imamo na voljo vso tehnologijo, ki je oni niso imeli, pa vendar delamo ogromne napake. Za seboj bi morali puščati čisto sobo, čisto okolje, upoštevati osnovne človeške vrednote, ki manjkajo tudi v poslovnem svetu.

Ste dobitnik prestižne nagrade za evropsko poslovno odličnost European foundation for quality marketing. Kaj vam pomeni nagrada?

Za to nagrado moraš na ogled postaviti celotno podjetje. Nagrada se podeljuje od leta 1992. Gre za nadgradnjo standardov ISO. Ocenjevanje poteka štiri dni in trije izpraševalci postavljajo trem direktorjem, trem vodjem in zaposlenim v proizvodnji ista vprašanja o delovnih procesih. Pri odgovorih ne moreš blefirati, ker moraš te delovne procese dokazovati. Po drugi strani pa tudi sam vidiš, na katerih delovnih področjih si dober in kje je še priložnost za rast, kaj mora tvoje podjetje še popraviti.

Človeka mora pri njegovih ciljih nekaj motivirati. Kaj motivira vas?

Preprosto želim dvigniti dodano vrednost izdelkom, saj vem, da v tem primeru lahko dam svojim delavcem več. Moj cilj je, da bi svoje ljudi več plačal, ker vem, da ko gremo v trgovino, tako zame kot za mojega delavca kruh stane enako, liter mleka in bencina tudi.

Vaše podjetje je znano tudi po tem, da vsako leto 100 otrokom polepša počitnice. Tudi družba Talum je v letošnjem letu na morje poslala otroke svojih zaposlenih. To je velika odgovornost, hkrati pa dober občutek. Kako sami gledate na to?

Otroci s pomočjo Mika že deset let zapored vsako leto brezskrbno uživajo šest dni na morju. Sami pa veste, da za vsem, kar se v podjetju dogaja, stoji cela ekipa ljudi. Imam svoj tim ljudi, kajti ni vse v denarju. Letovanje ne pomeni, da damo 25 tisoč evrov in se to konča. Ne, naši ljudje delajo tri mesece, da izberejo otroke, animatorje in pripravijo program. Vzeti sto otrok od staršev in jih po šestih dneh zdrave pripeljati nazaj, ni enostavno. To je velika odgovornost.

»Za seboj bi morali puščati čisto sobo, čisto okolje, upoštevati osnovne človeške vrednote, ki manjkajo tudi v poslovnem svetu.«

»Moj cilj je, da bi svoje ljudi več plačal, ker vem, da ko gremo v trgovino, tako zame kot za mojega delavca kruh stane enako, liter mleka in bencina tudi.«

Ljudje vas dojemajo kot človeka z netipično podjetniško miselnostjo. V knjigi avtorice Mateje Zorko Pliberšek z naslovom Vsemogočni v ogledalu se razkriva vaša življenjska zgodba, ki še zdaleč ni bila lahka.

Odraščal sem z mamo samohranilko in že kot šolar nabiral borovnice in obiral hmelj. Ko sem z različnimi deli prislužil nekaj denarja, sem enemu izmed svojih znancev, ki je že imel svoje podjetje, obljubil, da mu bom iz tujine nekako uvozil linijo za izdelavo oken. Takrat sem že imel nekaj izkušenj s tujino in vedel sem, kako in kje kupiti in obljubljeno pripeljati v Slovenijo. Seveda ni šlo čez noč. Ko pa mi je v nekaj tednih uspelo, je podjetje mojega znanca propadlo. Ostal sem z velikim dolgom in linijo, s katero nisem vedel, kaj naj.

V času, ko ste se sami lotili tega posla, je bilo v Sloveniji kakšnih 160 izdelovalcev okenskih okvirjev ali njihovih zastopnikov. Kako ste kljub konkurenci in kot začetnik uspeli?

Tega dela smo se lotili malo drugače. Nihče med nami ni imel nobenih tovrstnih izkušenj. Sam sem arhitekt, kolega, ki je delal pri meni, tudi in sva vedela za želje najzahtevnejših strank. Tudi zdaj, če pogledamo strukturo naših kupcev, prodamo največ oken v srednjem in srednjem zgornjem razredu. Želeli smo, da bi kupec dobil tisto, kar si želi.

Na dan našega dogodka, 4. Dneva inovativnosti, ste bili povabljeni v Cankarjev dom, kjer je potekal 6. Pomp forum, pa ste se opravičili in prijazno sprejeli naše vabilo. Kaj za vas pomeni izmenjava izkušenj v gospodarstvu?

Svoje izkušnje z veseljem delim z drugimi, saj sem prepričan, da se lahko največ naučimo prav drug od drugega. Živim, delam in odločam pa se po načelu preproste zdrave kmečke pameti.

Vaša strast so tudi potovanja. Bojda se z vsakega vrnete z beležko, polno vtisov, predlogov in idej?

Menedžer, ki pravi, da ne more na dopust, ni pravi menedžer. Če si ne znaš tako organizirati časa, če ne zaupaš sodelavcem, da opravljajo odgovorna dela, potem si, tako vsaj jaz mislim, slab menedžer. Zadnji dve desetletji si privoščim po dva meseca in pol počitnic na leto, včasih celo do tri mesece, ob tem pa preživim še kakšna dva meseca na službenih poteh, kar pomeni, da me skoraj pol leta ni v Sloveniji. A sodelavcem moraš zaupati, jim dopustiti tudi možnost napake. Brez teh tudi novih izdelkov ni. Ko delam, delam 12, tudi 14 ur na dan, nič mi ni težko, potem pa potrebujem odmor, sicer bi pregorel. Ko pa grem na potovanje, dve uri po tistem, ko zapustim podjetje, pozabim nanj, tako sem stresiran. Po vsakem potovanju pa se domov vrnem poln predlogov, po katerih gledam na podjetje z druge perspektive, ki je sicer ne bi mogel opaziti. ■

»Menedžer, ki pravi, da ne more na dopust, ni pravi menedžer. Če si ne znaš tako organizirati časa, če ne zaupaš sodelavcem, da opravljajo odgovorna dela, potem si, tako vsaj jaz mislim, slab menedžer.«

Nagradili inovativnost

Tudi letos je Talum nagradil sodelavce za dosežke na področju inovativnosti in za sodelovanje na natečaju Racionalno in učinkovito z energijo. Osrednji dogodek je potekal v četrtek, 24. septembra 2015, v veliki dvorani restavracije Pan v Kidričevem. Osrednji gost, direktor in lastnik družbe MIK Celje Franci Pliberšek, nam je v uvodu s predvajanjem kratkega filma Premik predstavil svojo podjetniško pot. Dogodek so s predstavitvijo električnega avta Aluminkosolaris, ki je nastal v sklopu projekta Lahkotni svet, popestrili učenci iz OŠ Ljudski vrt. Meta Hunjet in Tom Hajšek pa sta poskrbela za glasbene užitke.

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

ALEKSANDRA JELUŠIČ

Na dan inovativnosti smo pripravili še druge spremljajoče aktivnosti oziroma dogodke. V dopoldanskem času je potekala ustvarjalna delavnica z učenci iz OŠ Kidričevo in OŠ Cirkovce, na kateri so mladi razmišljali o tem, kako bi preživel dan brez električne energije, poskrbeli pa so tudi za domiselno poslikavo darilnih vrečk, s katerimi smo nagradili vse predlagatelje letošnjega natečaja. Darila so bila simbolična in uporabna. Predlagatelji so prejeli varčno žarnico, nagrajence natečaja Racionalno in učinkovito z energijo in nagrajence s področja množičnega inoviranja smo nagradili s športnimi urami, profesionalni inovatorji pa se bodo udeležili team buildinga. V predprostoru Talumove jedilnice je delovala Energetska svetovalna pisarna, v kateri nam je svetoval

Božidar Muršec iz Energetske svetovalne pisarne na Ptuju.

V tokratni reportaži smo dali besedo našim sodelavcem in učencem, ki so zapisali svoje vtise o teh dogodkih. Čestitke nagrajencem!

Boštjan Korošec

Dan inovativnosti je Talumov osrednji dogodek, posvečen inovativnosti vseh zaposlenih v skupini, zato je lepo videti, da se ga udeleži vsako leto več sodelavk in sodelavcev. Srečanje in druženje udeležencev z osrednjim gostom Francijem Pliberškom, energičnim lastnikom in direktorjem v Sloveniji zelo prepoznavnega podjetja za izdelavo stavbnega pohištva MIK Celje, je bila odlična priložnost za snovanje novih idej

tako s področja profesionalnega in množičnega inoviranja kakor tudi energijske učinkovitosti v proizvodnih procesih – samo s tega področja smo v letošnji akciji *Upam si!* od naših sodelavk in sodelavcev prejeli kar 52 koristnih predlogov. Mnoge od njih bomo lahko izvedli zelo hitro, nekateri so že v fazi izvedbe, druge pa bo treba še nekoliko razdelati in ugotoviti možnosti za vpekljavo. Čestitke in zahvala vsem udeležencem, predvsem pa predlagateljem koristnih predlogov.

Venčeslav Škerget

V današnjih časih podjetje brez inovativne dejavnosti na trgu skorajda ne more biti več uspešno. Inovativna in uspešna podjetja uvajajo in izvajajo stvari, na katere druga podjetja še pomislila niso. Kot vidimo, posvečamo v zadnjih letih temu področju zmeraj večjo pozornost tudi v Talumu. Lahko rečem, da iz leta v leto počasi napredujemo. Če pogledamo predlagatelje in število predlogov, ugotavljam, da so v določenih okoljih bolj razmišljajoči in ustvarjalni kot v drugih, zato je Talumov dan inovativnosti in z njim nagajevanje najuspešnejših predlagateljev in inovatorjev prav gotovo pomemben dogodek. Z njim se zahvalimo najuspešnejšim inovatorjem in promoviramo inovativnost, hkrati pa je to tudi spodbuda za tiste, ki se še niso podali na to pot. Mislim, da imajo zaposleni precej dobrih idej, vendar si jih iz takšnih ali drugačnih razlogov ne upajo ali ne želijo podati. Včasih bi bila za podajo kakšnega predloga dovolj že spodbuda sodelavcev ali vodje.

Res pa je, da množična ustvarjalnost sama po sebi ni dovolj, pomembni so predlogi, ki nam bodo dali nekaj več, kar nam bo prineslo pozitivne učinke in novo dodano vrednost. Čestitke dobitnikom letošnjih priznanj.

Janko Frčec

Na prireditvi ob Dnevu inovativnosti v našem podjetju je bilo čuti veliko pozitivne energije pri predstavitvi inovativnih predlogov in rešitev. Predlagatelji so pokazali drugačnost pri reševanju problemov na vseh področjih. Upam, da bo v prihodnosti podanih še veliko inovativnih predlogov in prebojnih rešitev, s katerimi bomo kot podjetje še uspešnejši.

Mimica Pukšič - Čeh

Dan inovativnosti mi je zelo všeč, saj izberejo najbolj inovativne sodelavce. Na ta način izveš, kaj novega se dogaja, o čem vse ljudje razmišljajo in v katero smer gre razvoj. Tudi osrednji gost in sam dogodek sta name naredila velik vtis. Tudi v prihodnje se bom z veseljem udeležila takega dogodka.

Andrej Brumen

Kot vsako leto sem se tudi letos z veseljem udeležil Dneva inovativnosti. Poleg spoznanja, da so naši sodelavci zelo inovativni, je bil zame posebej zanimiv gost Franci Pliberšek. Na zanimiv način je predstavil svojo življenjsko pot v poslovnem svetu energetike. Ponovno smo spoznali, da je varčna in racionalna raba energije zelo pomembna pri opravljanju službenih dolžnosti in v zasebnem

Svetovalec iz Energetske svetovalne pisarne Božidar Muršec in Miran Jeza

Udeleženci 4. Dneva inovativnosti

Učenci Osnovne šole Cirkovce in Osnovne šole Kidričevo

življenju. Moj predlog za naslednji Dan inovativnosti pa je, da bi v predstavitvi, ki se predvaja na odru, sproti s kratkim opisom, slikami ali shemami predstavili inovativni predlog in ime nagrajenca, ki pride po nagrado.

Ivanka Zemljarič

Prireditve ob Dnevu inovativnosti mi je bila všeč. Pripeljali so zanimivega gosta, upala pa sem na več pestrosti v intervjuju. Prav je, da javno pohvalimo sodelavce, ki si upajo in znajo svoje ideje predstaviti drugim. Zanimivo bi bilo vedeti, koliko teh idej tudi dejansko zaživi. Čestitke vsem predlagateljem, predvsem nagrajenim.

Vladimir Ivnik

V primerjavi z lanskim letom se mi je zdela udeležba veliko manjša. Tudi število inovacijskih idej se je v primerjavi s prejšnjim letom občutno zmanjšalo. Sam sem imel pripravljeni dve ideji za učinkovito rabo energije, žal sem

zamudil (dva dni) z oddajo, kar tudi zelo obžalujem. Pri tem želim poudariti, da je pomen inovativnosti in pobud za izboljšavo dela zelo velik in ima velik vpliv na konkurenčnost podjetja na trgu in da inovativne ideje, predvsem pa pobude za izboljšavo dela, mogoče res premalo nagrajujemo.

Vtisi učencev OŠ Kidričevo (Inovativnost mladih)

Učencem OŠ Kidričevo je bila tema Racionalna in učinkovita raba energije všeč, saj so v mislih ugasnili vse, kar je povezano z električno energijo, tudi splet in televizijo, in za nekaj časa pozabili, da živimo v 21. stoletju. Povedali so, da pred tem niso razmišljali, kako bi živeli brez električne energije, in ugotavljali, da bi bilo to v sodobnem času zelo težko, skoraj nemogoče. Mentorica Suzana Strelec je poudarila, da so teme, ki spodbujajo ustvar-

jalno razmišljanje otrok in so povezane z realnimi problemi iz življenja in dela, vedno dobrodošle.

Alen Korez

Všeč mi je bil Aluminko, v šotoru smo se zabavali. Bili smo tudi pohvaljeni, zato sem užival.

Dominik Pignar

Najljubša dogodivščina je bila, ko smo imeli predavanje o dnevu brez energije in ko smo v miselni vzorec zbirali najboljše ideje, kako preživeti dan brez energije.

Žan Pleteršek

V Talumu mi je bilo všeč, saj smo lahko svoje ideje podali zaposlenim, Ti bodo naše ideje pretvorili v racionalno porabo električne energije in prihranili elektriko.

Mihael Jus

V Talumu je bilo v redu, Aluminko je bil domiseln – res prava maskota.

Vid Palčar

Bilo je zanimivo in všeč mi je bilo razmišljanje o porabi energije, zdelo pa se mi je malo preveč enostavno.

Primož Galun

Dan inovativnosti mi je bil všeč, saj smo govorili o stvareh, ki so uporabne v vsakdanjem življenju.

Vtisi učiteljice in učenke OŠ Cirkovce (Inovativnost mladih)

Nastja Bat, učiteljica

Srečanje v Talumu se me je posebej dotaknilo predvsem zaradi enega razloga: tudi odrasli si danes dan, kaj šele življenje, težko predstavljamo brez električne energije. Tudi mi nenehno uporabljamo najrazličnejše elektronske naprave, čeprav je bilo naše otroštvo povsem drugače obarvano. Popoldneve smo preživljali na vaških ulicah, igriščih, gozdovih ... Kljub temu da smo bili vzgajeni v drugačnih časih, smo tudi mi postali nekakšne žrtve elektronike. Vse te novitete so vsekakor dobrodošle, vendar jih moramo znati pravilno uporabljati in jim dati veljavo z dobro mero razuma. Ne smemo si dovoliti, da krojijo naš prosti čas, saj ga lahko preživljamo, kakor si le sami želimo.

Lucija Beranič

Na Talumovi delavnici mi je bilo všeč, saj smo razmišljali o električni energiji in ugotovili, da si življenja brez elektrike ne bi znali več predstavljati. ■

Predlagatelji inovacijskih predlogov

Imejmo se rade

Oktober, mesec boja proti raku na dojkah

Oktober je mesec, ko v deželo že zelo vidno prihaja jesen, ki se kaže v vseh svojih barvah. Je tudi mesec požarne varnosti, v oktobru obeležujemo teden otroka, pravimo pa mu tudi mesec roza pentlje. Roza pentlja je znak boja proti raku na dojkah. Naj bo torej tokratni zapis namenjen nam ženskam. Spomnimo se, da lahko za preprečitev marsikatere bolezni največ naredimo same, redno pregledovanje dojk in zdrav življenjski slog lahko preprečita ali pravočasno ustavita bolezen. Imejmo se rade in naredimo nekaj zase.

DARJA VODUŠEK VTIČ

POVZETO PO: WWW.ZDRAVO.SI/OKTOBER-MESEC-BOJA-PROTI-RAKU-NA-DOJKI.HTML
FOTO: SPLET

Mesec oktober je mesec boja proti raku na dojkah. Uredništvo Zdravo.si se pridružuje prizadevanjem številnih strokovnjakov za zmanjšanje te vrste raka. Rak na dojkah je tista bolezen, ki se je ženske najbolj bojijo, saj je odgovorna za več kot 40.000 smrtnih žrtev letno. Le nekaj tistih, ki jim ta bolezen grozi, se zaveda, da s spremembo prehranskih navad lahko zmanjšajo pogostnost in agresivnost primerov raka na dojkah v prihodnje.

Nekaj dejstev o raku na dojkah

Rak na dojkah ni nikomur neznan. Ima vso medijsko pozornost, medtem pa si strokovnjaki prizadevajo premagati to smrtno nevarno bolezen. Čeprav sta pregledovanje dojk in zdravljenje zelo pomembna, je dejstvo, da je

rak na dojkah dejansko peti najpogostejši vzrok smrti, za boleznimi srca, možgansko kapjo, pljučnim rakom in boleznimi dihal. Strah pred rakom na dojkah ne bi smel zasenčiti strahu pred boleznijo srca in ožilja kot vodilnega vzroka smrti. Na srečo obstajajo ukrepi za preprečevanje tako raka kot bolezni srca hkrati. Pri preprečevanju kroničnih bolezni nam lahko pomaga jedilnik, ki vključuje pet vrst sadja in zelenjave na dan, vendar je problem, ker le redki dejansko dosežejo ta vnos. Izključitev rafiniranega sladkorja, ki ga najdemo v gaziranih in negaziranih pijačah, in predelane hrane lahko zelo pozitivno vpliva na telo. Prevelik vnos sladkarij je eden vodilnih dejavnikov, ki prispevajo k raku na dojkah.

Dejavniki, ki vplivajo na raka na dojkah

Starost in teža sta dve glavni spremenljivki pri določanju tveganja za nastanek raka na dojki. Ko se ženska stara, se njene možnosti za raka na dojki povečajo. Očitno je, da je starost nekaj, na kar nimamo vpliva. Lahko pa vplivamo na druge dejavnike tveganja, ki so veliko bolj pomembni. Mnogi zdravniki menijo, da je sodoben življenjski slog v večini razvitih držav glavni vzrok za visoko stopnjo kroničnih bolezni. Kajenje in slaba prehrana dokazano povečujeta tveganje za raka na dojkah. Teža je lahko eden od najpomembnejših dejavnikov tveganja, ki ga lahko nadzorujemo. Več študij je pokazalo, da sta debelost in obolevnost za rakom na dojkah neposredno povezana. To dej-

Zdrava prehrana

Roza pentlja – znak boja proti raku na dojkah.

stvo je najbolj izrazito po menopavzi. Povečana telesna dejavnost, izboljšana prehrana in idealna teža dokazano zmanjšujejo tveganje za raka na dojkah, druge kronične bolezni in ponovitev raka.

Prehranske navade za preprečevanje raka na dojkah

Učinkovito sredstvo za preprečevanje raka na dojkah je vitamin D. V zadnjih letih so raziskave pokazale, da vitamin D v manjših odmerkih lahko pomaga preprečiti več vrst raka, vključno z rakom na dojkah. To hranilo preko več mehanizmov pomaga telesu pred celičnimi mutacijami. Dobimo ga lahko brezplačno, če kožo zmerno izpostavimo soncu za 10 do 15 minut na dan, ali pa ga vzamemo v obliki prehranskega dodatka.

Obstajajo tudi druge hranilne snovi, ki pomagajo pri krepitvi telesa v boju proti raku na dojkah. Katero prehransko dopolnilo naj bi vzeli, je odvisno od družinske anamneze tega raka in od tega, kako agresivni bi radi bili. Za optimalno zaščito bi bilo idealno kombinirati hranilne snovi, našete spodaj, z zdravo prehrano z veliko sadja in zelenjave.

Te snovi so:

- Indol-3-karbinol (I3C). Pridobi se iz brokolija in drugih križnic (zelje, cvetača, repa, brstični ohrovt itd.). Ta spojina pomaga telesu deaktivirati estrogenski metabolit (4-hidroksiestron), ki pospešuje rast tumorja, zlasti pri na estrogen občutljivih vrstah raka na dojkah oziroma pri terapiji vzdrževanja zdravja in pred preprečevanjem ponovnega izbruha, hkrati pa zvišuje raven 2-hidroksiestrona, oblike estrogena, ki deluje zaščitno proti raku. Priporočen dnevni vnos I3C-ja je 250–500 mg.
- Dindolilmetan (DIM). DIM se pridobi iz I3C in telesu pomaga na podoben način. Priporočen dnevni odmerek je 100–300 mg, kar v praksi pomeni 2 ali 3 cve-tove brokolija dnevno.
- Multivitamini. Ta snov je na seznamu v glavnem zaradi vitaminov B, kot so folna kislina, B12, B6, in cinka, ki so potrebni za zaščito DNK.
- Kalcijev D-glukarat. To hranilo pomaga telesu odstraniti neželene estrogene in druge more-

bitne toksine, ki jih telo ne potrebuje več oziroma če jih zaužije-mo. Priporočen dnevni odmerek je 200–400 mg. Sadje in zelenjava, bogata s kalcijevim D-glukaratom, so jabolka, brstični ohrovt, brokoli in stročji fižol.

- Ribje olje. Ribje olje zagotavlja zdrave maščobne kisline omega-3, ki uravnavajo vnetne maščobne kisline omega-6, ki smo jih zaužili s hrano. Maščobne kisline omega-6 so ponavadi v rastlinskem olju. Ugotovljeno je bilo, da prekomerne količine zaužitih maščobnih kislin omega-6 lahko pospešijo razvoj različnih bolezni, kot so kardiovaskularne, vnetne in avtoimunske bolezni ter raka. Nasprotno pa povečan vnos maščobnih kislin omega-3 na razvoj teh bolezni deluje zaviralno.

Pregled z mamografom

Ženske bi se morale posvetovati z osebnim zdravnikom, kdaj in kako pogosto naj bi se dale pregledati z mamografom.

Obstajata dva hormona, ki vplivata na raka na dojkah. Raziskave so pokazale, da so ženske v rodni dobi z nizko vrednostjo progesterona bistveno pogostejše zbolevala za to boleznijo. Te ženske imajo ponavadi tudi težave s plodnostjo in občutne PMS-težave. Ob pojavu teh simptomov v mlajših letih se je na težave treba pravočasno odzvati z dieto, telesnimi vajami ali ustreznim zdravljenjem.

Ženske bi si morale dati pregledati tudi ščitnico, saj so raziskave pokazale, da je velika večina žensk z rakom na dojkah imela težave tudi s to žlezo. Jod je eden ključnih mineralov, potrebnih za pravilno delovanje ščitnice, in dokazano toksičen za celice raka na dojkah. Večine žensk ne bo treba zdraviti zaradi ščitnice, pomembno pa je, da se pri pregledu ugotovijo morebitni simptomi slabe funkcije ščitnice in ocenijo morebitne težave. Drugi hranili, potrebni za pravilno delovanje ščitnice, sta selen in cink, ki sta prisotna v večini multivitamin-skih pripravkov.

Rak na dojkah že dolgo vzbuja strah in občutek nemoči. Z dejavnim prizadevanjem za zdrav življenjski slog lahko ženske bolje zaščitijo svoje telo pred to hudo boleznijo, ki je zahtevala že toliko žrtev. ■

Posvet v organizaciji Društva za kadrovske dejavnosti Ptuj

Strokovni posvet

BRIGITA AČIMOVIĆ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

V Talumu je bil 30. septembra 2015 v organizaciji Društva za kadrovske dejavnosti Ptuj strokovni posvet v zvezi s spremembami glede zaposlovanja tujcev. 1. septembra 2015 se je namreč na podlagi Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZZSDT) začel uporabljati in uvajati nov koncept enotnega dovoljenja za prebivanje in delo v Republiki Sloveniji. Navedeni zakon in tudi Zakon o podaljšanju prehodnega obdobja na področju gibanja državljanov Republike Hrvaške in njihovih družinskih članov, ki velja od 1. julija 2015 dalje, prinašata kar nekaj sprememb.

Strokovnega posveta se je udeležilo 50 udeležencev. Na njem sta po pozdravu predsednika uprave Taluma Marka Drobniča novosti in spremembe predstavila Grega Malec z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Miha Šepec z Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije. Pri vprašanjih in iskanju najbolj učinkovitih rešitev sta sodelovala Boris Miočnovič in Nataša Verdenik iz Uprave enote Ptuj. ■

Novosti na področju dodatnega pokojninskega zavarovanja

V jesenskih mesecih se običajno spomnimo tudi na varčevanje za jesen življenja oziroma na prostovoljno dodatno kolektivno pokojninsko zavarovanje in o tem napišemo nekaj vrstic. Družbe v skupini Talum imajo pokojninski načrt sklenjen s Pokojninsko družbo A. Glede na spremenjeno zakonodajo tudi v Pokojninski družbi A načrtujejo nekaj sprememb. Te bodo v določenem starostnem obdobju zavarovancem omogočale bolj tvegane naložbe. V nadaljevanju tako dajemo prvo informacijo oziroma predstavljamo novi pokojninski načrt življenjskega cikla z oznako PNO-01 ŽC oz. PNA-02 ŽC. Glavna lastnost novega pokojninskega načrta je, da omogoča bolj tvegane naložbe v določenem življenjskem obdobju. Odločitev o tem, ali želite pristopiti k novemu pokojninskemu načrtu življenjskega cikla, bo samo vaša prostovoljna odločitev. Nekaj prvih informacij daje Pokojninska družba A. V naslednjih mesecih načrtujemo še predstavitev predstavnikov Pokojninske družbe A, o čemer vas bomo sproti obveščali.

DARJA VODUŠEK VTIČ

POVZETO PO: POKOJNINSKA DRUŽBA A
FOTO: SPLET

Naložbena politika življenjskega cikla – za višjo pokojnino!

Dodatno pokojninsko zavarovanje, s katerim lahko zaposleni skupine Talum varčujemo za dodatno pokojnino, bo od januarja 2016 omogočilo izbiro nove naložbene politike življenjskega cikla. Po njej bodo lahko predvsem mlajši investirali svoje prihranke za dodatno pokojnino večinoma v delnice.

Kaj je življenjski cikel?

Življenjski cikel je nova naložbena politika, s katero varčujemo za dodatno pokojnino. Temelji na zgodovinskih podatkih, da so delnice dolgoročno donosnejše od preostalih manj

tveganih naložb. Za mlajše, ki bodo varčevali daljši čas, je tako smiselno, da imajo v začetnem obdobju varčevanja svoje prihranke investirane večinoma v delnice. Ko se približujejo upokojitvi in obdobju, ko bodo iz prihrankov začeli prejemati dodatno pokojnino, se začne delež delnic zniževati, povečevati pa se začne delež kratkoročno bolj varnih naložb, kot so obveznice. Tako je zagotovljeno optimalno razmerje med donosom in tveganjem med celotnim varčevanjem.

Kako deluje v praksi?

Krovni sklad življenjskega cikla je sestavljen iz treh kritnih skladov. Zavarovanci, mlajši od 42 let, začnejo varčevati v delniškem skladu, v katerem bo od 55 do 85 odstotkov delnic. Ko dopolnijo starost 42 let, samodejno prestopijo v uravnoteženi sklad s 15 do 35 odstotki delniških naložb, po 55. letu starosti pa prestopijo v sklad z jamčenega donosa, v katerem je zagotovljen zjamčeni donos. Enkrat letno lahko vedno brezplačno prestopijo v manj tvegani sklad, v katerem nato naprej varčujejo, oziroma lahko zavarovanec, ki je manj naklonjen tveganju, že na začetku varčevanja izbere sklad z jamčenega donosa, v katerem varčuje vse do upokojitve.

Posebnost ponudbe Pokojninske družbe A, d. d., je uravnoteženi sklad, ki nudi jamstvo glavnice na vplačane premije za vse zavarovance, ki bodo vanj vključeni vsaj deset let. Zjamčeni sklad poleg jamstva glavnice ponuja tudi zjamčeni donos, ki to leto znaša 1,88 odstotka.

Glavne prednosti življenjskega cikla:

- prilagajanje naložb starosti zavarovanca,
- možnost brezplačnega prestopa med skladi,
- jamstvo glavnice v uravnoteženem skladu,
- jamstvo glavnice in zjamčenega donosa v zjamčenem skladu,
- profesionalno upravljanje sredstev.

Vključitev v novo naložbeno politiko bo omogočena vsem zaposlenim skupine Talum v začetku leta 2016. Vsi zavarovanci bodo na dom prejeli obvestilo s podrobno predstavitevijo nove naložbene politike in pristopno izjavo, ki jo bodo izpolnili, če bodo želeli pristopiti k novi naložbeni politiki. Za dodatne informacije se lahko obrnete na kadrovske službe oziroma na Pokojninsko družbo A, d. d.

Častni vitez krvodajalstva

Obvestilo krvodajalcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v oktobru bo v torek, 27., in četrtek, 29. oktobra 2015, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice. Pridružite se poslanstvu, ki pomaga reševati življenja!

MARJETKA LEDINEK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Milan Prapotnik z Marjetko Ledinek in zdravstveno ekipo

Milan Prapotnik

Septembra je naš sodelavec Milan Prapotnik stotič daroval kri in si s tem pridobil častni naziv vitez krvodajalstva. Na slavnostnem dogodku, ki je potekal v torek, 22. septembra 2015, na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice, smo mu čestitali tudi člani Aktiva krvodajalcev Taluma. Na dogodku so bili prisotni predsednik Rdečega križa Aleksander Solovjev, Marjana Cafuta, sekretarka Rdečega križa, Območno združenje Ptuj, in dr. Marija Šeruga Dolišek s predstavniki transfuzijskega oddelka bolnišnice Ptuj, ki so mu izročili priznanje in simbolično darilo kot znak zahvale, manjkala pa ni niti torta. Ob dogodku me je obšla misel, da je transfuzijski oddelek, kjer prostovoljci darujemo kri, edini oddelek bolnišnice, kamor prideš popolnoma zdrav, za obisk zdravnika ne potrebuješ napotnice, ni čakal-

nih vrst, sprejme te prijazno zdravstveno osebje, za obisk pa porabiš le nekaj minut svojega prostega časa. Vse to so dobri razlogi, da se nam pridružijo tudi tisti, ki so do sedaj še oklevali.

Pogovor s častnim vitezom krvodajalstva Milanom Prapotnikom

Kako se spominjaš začetkov? Kdaj si prvič daroval kri?

Če se prav spomnim, je bilo to leta 1988. V tistem času sem bil zaposlen v podjetju Metalna v Mariboru in sodelavci so me pregovorili, naj se jim pridružim pri darovanju. »V nekaj minutah boš opravil in potem boš lahko dva dni doma,« so me nagovarjali in pridružil sem se ter si s tem pridobil možnost za podaljšani vikend.

V septembru so kri darovali

Milan Prapotnik	100-krat
Dušan Šupar	18-krat
Dejan Vojsk	17-krat
Maks Kostanjevec	52-krat
Matej Munda	32-krat
Miran Ritonja	68-krat
Franc Čuček	47-krat
Aleksander Krajnc	32-krat
Evgen Muhič	62-krat
Boris Toličič	16-krat
Mirko Tikvič	71-krat
Željko Cmrečnjak	44-krat
Enis Suljkanovič	9-krat
Zoran Bilič	60-krat
Miroslav Sambolec	50-krat
Srečko Gajšek	39-krat
Andrej Orovič	13-krat
Aleksander Bezjak	32-krat
Damjan Bedrač	9-krat
Andrej Svenšek	8-krat
Andrej Horvat	32-krat
Miran Koser	58-krat
Katja Sever	6-krat

Novinci na krvodajalskih akcijah (do 5-krat)

Kevin Šošarič	3-krat
Zlatko Kardinar	3-krat
Boštjan Mohorko	3-krat
Sandi Trofenik	2-krat
Martin Avguštin	2-krat
Uroš Pernat	1-krat
Kristian Lipovac	1-krat
Filip Muhič	1-krat
Marjan Lampret	1-krat

Hvala vsem udeležencem na krvodajalskih akcijah, predvsem pa pohvala in zahvala novim članom!

Si bil od tistega časa ves čas aktiven krvodajalec?

Ne, nisem. Vmes sem bil bolan, zgodile so se mi tudi razne poškodbe in v tistem času nisem daroval krvi. Če bi, bi danes zabeležil višje število odvzemov. Je pa res, da zadnja leta kri darujem redno, vsake tri mesece.

Krvodajalci, ki redno darujejo kri, bojda čez čas začutijo telesno potrebo, kot bi se v telesu nabralo preveč krvi. Imaš tudi ti podobno izkušnjo?

Ja, imam. Ko se bliža čas, da lahko znova darujem kri (daruješ jo lahko na tri mesece), postanem nemiren in razdražljiv. V telesu začutim pritisk, in ko dam kri, se mi zdi, da je to za telo nekakšno olajšanje. Kri darujem štirikrat na leto.

Kaj pa pripadnost skupini podobno mislečih? Kako pomembno je zate to?

Všeč mi je, da pripadam tej skupini. Ne gre samo za krvodajalstvo, gre na neki način tudi za druženje. Lansko leto sem se prvič udeležil izleta in bilo je zelo prijetno. Naša predsednica Marjetka Ledinek je za vse super poskrbela.

Kaj pa etični vidik – občutek, da si naredil nekaj koristnega, dobrega, da si morda nekemu rešil življenje? Seveda mi je veliko pomenilo, da sem dobil tudi proste dneve, a če bi bila moja motivacija samo to, potem ne bi bil več krvodajalec. Preprosto čutiš, da to moraš narediti, da lahko narediš nekaj dobrega. To je lep občutek.

Veliko jih koleba, ali naj gredo na odvzem ali ne. Morda je nekatere tudi strah bolečine, postopka. Kako sam gledaš na te zadeve?

Ja, nekateri se bojijo igle ali pa jih je strah, da je dajanje krvi boleče. Osebe ima veliko izkušenj z odvzemom in prijazni so, tako da te že s pogovorom pripravijo na odvzem. Sam pik malce zaskeli, potem pa ni več boleče. Postopek traja od 5 do 7 minut. Mlade vabim, da pridejo kdaj na krvodajalsko akcijo, toliko, da bodo na lastne oči videli, kako poteka. Potem se bodo zagotovo tudi sami odločili za to humano gesto. ■

Jesenski izlet na otok Vis

Ko smo na sindikatu zbirali predloge, kam bi se odpravili na jesenski izlet, je nekdo predlagal, da bi si tokrat ogledali otok Vis. Zbrali smo nekaj ponudb in med njimi izbrali najugodnejšo za ogled mesta Split in otoka Vis. Ker je bil Vis dolga leta izolirano vojaško območje, nima veliko počitniških kapacitet. Na otoku sta dva hotela in nekaj zasebnih apartmajev, zato je bilo število udeležencev omejeno. Dva avtobusa sta se hitro napolnila in že smo zbirali prijave za tretji avtobus, vendar je bilo prostih sob žal premalo za tri avtobuse. Na koncu nam je nekako uspelo urediti prenočišča za 104 udeležence.

IGOR JEZA
FOTO: IGOR JEZA

Odhod obeh avtobusov je bil predviden 2. oktobra ob 23. uri s Ptuja in iz Kidričevega. Večina udeležencev je na avtobus vstopila na Ptuju. Nočna vožnja do Splita je v udobnih avtobusih hitro minila. V Splitu smo imeli čas za jutranjo kavo, potem pa smo si ogledali mestno jedro z znamenito Dioklecijanovo palačo. Ostanke palače, ki je pod Unescovo zaščito in stoji v samem centru Splita, sta nam razkazala domača vodiča. Palačo je dal zgraditi rimski cesar Dioklecijan okrog leta 300. Ko se je upokojil, je bila to njegova rezidenca vse do njegove smrti leta 316.

Po ogledu smo se napotili v pristanišče. Tam sta nas čakala avtobusa. Ob 11. uri smo se s trajektom odpeljali proti otoku Vis, ki je bil naš naslednji cilj. Po dobrih dveh urah prijetne vožnje smo prispeli v viško luko. Razgled s trajekta je ponudil čudovito veduto mesta Vis, ki leži v okroglem zalivu. Na desni strani, na majhnem polotoku Prirovo, stoji frančiškanski samostan, ki je bil zgrajen iz ostankov rimskega amfiteatra.

Vis je hrvaški otok, ki je najbolj oddaljen od kopnega in meri 90,3 km². Od italijanske obale je oddaljen okrog 60 milj. V nekdanji Jugoslaviji je bil zaradi svojega

Vožnja z ladjo

strateškega položaja zaprt za obiskovalce in spremenjen v veliko vojaško utrdbo. Ravno izoliranost je po osamosvojitvi Hrvaške, ne glede na dotedanje težke življenjske razmere prebivalcev, otok uvrstila med najbolj priljubljene destinacije v Sredozemlju. Prekrasna, skoraj nedotaknjena narava, ekološko kmetijstvo in ohranjena tradicionalna arhitektura so na tem prekrasnem otoku edinstveni. Na otoku je bilo znano zavezniško letališče, ki je delovalo od leta 1944 do konca vojne. Z njega so vzletala zavezniška letala. Ostanke letališča, ki leži na Pliškem polju, so zelo dobro vid-

ni, saj je nekdanje letališče posejano z vinogradi. Zanimivo je tudi dejstvo, da je imel Vis redno letalsko linijo. Otok je s Češko povezoval hidroplan, ki je češke bogataše prevažal na Vis, kjer so imeli svoj hotel.

Sledil je torej ogled Visa. Z avtobusi smo se odpeljali v Komižo, ki je drugo največje naselje na otoku. Vis je bil od nekdanjega otoka ribičev in vinogradnikov. Prav Komiža velja za zibelko ribišva na Jadranu in v preteklih stoletjih so bili komiški ribiči v vseh sredozemskih pristaniščih znani kot izvrstni poznavalci svojega dela. Danes o slavni zgodovini viškega

Pred Dioklecijanovo palačo v Splitu

ribištva priča tudi Ribiški muzej v Komiži. Po ogledu mesta je sledila degustacija priznanih viških vin, saj je otok znan tudi po dobrem vinu, ki ga pridelujejo že od rimskih časov. Imeli so tudi prvi vinovod, po katerem so vino pretakali na galeje. Po degustaciji treh vrst vina in prigrizku s tradicionalnim ribjim namazom smo se odpravili nazaj v mesto Vis, ki je najstarejše

dalmatinsko naselje, nekdanje pa tudi najbolj znano. Kot zanimivost naj povemo, da je med prebivalci Komiže in Visa večno rivalstvo o tem, katero mesto je pomembnejše.

Sledila je namestitvev v zasebnih apartmajih in v hotelih Issa in Tamaris. Žal so bili apartmaji nekoliko bolj oddaljeni od hotela Issa, zato so nekateri imeli malo

daljši sprehod do večerje in zajtrka, za kar se jim iskreno opravičujem. Po večerji smo se zabavali ob zvokih žive dalmatinske glasbe.

V nedeljo smo se po zajtrku odpravili na krajši izlet z ladjo do Modre Špilje. Morje pa je bilo tedaj prenevarno, zato smo si namesto Špilje ogledali zapuščeno podmorniško bazo JLA, ki je bila le

streljaj iz mesta vklesana v skalo v skrivnem zalivu. Sledil je kratek počitek na viški rivi. Ob 15.30 smo se vkrcali na trajekt in odpluli v Split, od koder smo se vrnili v Slovenijo. Nekateri so že spraševali, kam se bomo odpravili prihodnje leto.

Hvala vsem udeležencem za prijetno druženje. Se vidimo ...

DOGODKI

Poslovna nogometna liga Štajerske

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

V soboto, 3. oktobra 2015, je v Spodnji Hajdini potekalo uvodno tekmovanje Poslovne nogometne lige Štajerske 2015/2016. Na tekmovanju je sodelovala tudi ekipa iz Taluma. Nogometno obarvan dan je potekal v znamenju zabave, dobre volje, smeha in tudi mreženja ter sklepanja novih poslovnih stikov.

Rezultati tekme:

Henkel : Talum	7 : 3
F. A. Mail : Talum	4 : 6
Mestna občina Ptuj : Talum	5 : 2

Talumova ekipa nogometašev

Gremo v Talum

ANTONIJA OGRINC

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Varovanci doma za upokojence Kidričevo

Stanovalci Doma upokojencev v Kidričevem smo se zelo razveselili, ko so nas obvestili, da bomo šli na sprehod do Taluma. Zraven smo povabili tudi svojce in tako se je naša kolona odpravila na pot. Bil je lep dan, kot nalašč za takšen sprehod. Zbralo se nas je kar 48. Nekateri so pot zmogli peš, drugi pa smo se s pomočjo

svojcev in osebja seveda peljali z vozički. Ko smo prišli pred Talum, so nas pri recepciji pričakale nasmejane gospe. V avli smo se potem udobno namestili in gospe so nam pripovedovale o tem, kaj in kako so nekdaj delali v tovarni in kako to delo poteka sedaj. Pozorno smo poslušali zanimive zgodbe. Nekateri so delo v tovarni

poznali, saj so bili tu zaposleni, drugi spet pa ga poznamo po pripovedovanju svojcev ali znancev, ki so ali še delajo v Talumu. Zahvalili smo se za tople sprejem, nato pa smo šli ven na sonce. Tistih prijetnih jesenskih žarkov nismo hoteli zamuditi, zato je bila naša naslednja postaja pred tovarno, kjer smo imeli malico. Pojedli

smo še sladek sladoled in zapeli ob harmoniki. Veseli smo bili mi in naši spremljevalci. Potem smo se polni sreče in zadovoljstva počasi odpravili proti domu. Hvala Talumu za prijazen sprejem ter hvala osebju in svojcem, da so se potrudili z nami. Naša želja je, da se tak izlet še kdaj ponovi. Še enkrat hvala vsem. ▣

Jesenski teden

od 19. do 24. oktobra 2015
na naši vrtnariji

od ponedeljka do petka med 8. in 18. uro,
v soboto med 8. in 13. uro

mačehe po najugodnejši ceni v Sloveniji
do 30 % popusta na naše proizvode

Vrtnarstvo
Revital
Kidričevo
Član Skupine TALUM

— zemlja za grobove
— dekorativno kamenje
— sveče
— velika izbira trajnic
— okrasne trave
— jesenski nasadi
— mačehe in krizanteme
— sadno drevje

www.revital-vrtnarstvo.si
02 7990 792

Z reklamnim izrezkom imate 10 % popust pri nakupu izdelkov iz naše proizvodnje.

4. Dan inovativnosti Poslovna nogometna liga Izlet na otok Vis

FOTO: SRDAN MOHORIČ, ALEKSANDRA JELUŠIČ, IGOR JEZA

Racionalno in učinkovito upravljanje denarja

GREGOR JURKO
FOTO: SPLET

Odločili smo se, da našo pravkar uspešno zaključeno akcijo »Racionalno in učinkovito ravnanje z energijo nadaljujemo z akcijo »Racionalno in učinkovito upravljanje denarja«. Zasledili smo namreč, da so bile kune pomembna skrb naših zaposlenih v polnih mesecih, sedaj, ko je nastopila botra jesen, pa smo skrb preusmerili v bolj običajno valuto evrskega območja – evre. Občasno se namreč vsakemu od nas zgodi, da smo z denarjem veliko bolj na tesnem, kot je tesen naš

vhod za tovorna vozila. Tedaj se običajno potolažimo s kakšnim rekom, recimo da denar pokvari človeka ali pa da si sreče ne moremo kupiti z denarjem. Tule pregovori so bolj slaba tolažba. Ste že videli nesrečnega človeka na vodnem skuterju, na novem motorju ali v novem avtomobilu? Verjetno se vsi strinjamo, da je zgoraj omenjeni evro (dinar, tolar, kovanec) zelo (preklete) težko zaslužiti, veliko lažje nam spolzi iz rok, zato smo skupaj z lokalnimi strokovnjaki za porabo

denarja pripravili nekaj hipotetičnih (predvidenih, namišljenih) situacij in najboljših možnih rešitev za vsakdanjo rabo, ki bi nam v dani situaciji lahko prihranile veliko denarja.

Situacija št. 1: tržnica

Recimo, da na ptujski tržnici v soboto dopoldne kupujete paradižnik v količinah, običajnih za gospodinjstva. Sicer imate veliko pogajalsko moč napram šestnajstim haloškim kmetom, paradižnik lahko kupite pri enem ali drugem, vendar svetujemo, da pogajalsko moč uporabljate v zelo omejeni obliki. Prihranek nekaj 10 centov je minimalen v primerjavi s stroški, ki jih boste imeli s čiščenjem obleke. Žena vam lahko pove, da se paradižnik težko očisti, še posebej, če se zasuši na obleki.

Situacija št. 2: ladja

Recimo, da kupujete 100.000 ton paradižnika, polno ladjo kratka. Tukaj so priprave na pogajanja malenkost drugačna. Če zgoraj omenjenih nekaj 10 centov prihranka pomnožite s 100.000 tonami, lahko prihranite ali izgubite zelo veliko denarja. Pred pogajanjem moramo vedeti vse in še malo več: je paradižnik svež ali pred rokom uporabe, kakšne so cene na kmetijski borzi, se prodajalcu mudi s prodajo, kakšen je maksimalen ugrez ladje v Kopru, kdo sploh potrebuje toliko paradižnika, bomo lahko ta paradižnik pravočasno predelali, kakšne so možnosti prevoza do skladišča, koliko to stane ...? Podrobnosti je nešteto, svetujemo, da ne pozabite na nobeno. To je pokvarljiva

roba, halo, to ni glinica, ki lahko stoji v silosu nekaj mesecev.

Situacija št. 3: veselica

Greste na veselico in iščete dekle, vredno tega, da jo zaprosite za roko. Iskanje žene sicer, strogo gledano, ni finančna kategorija, morebitna kasnejša ločitev pa to vsekakor je. Zato morajo biti priprave na pogajanja ravno tako podrobne, kot če bi kupovali polno ladjo paradižnika. Zna speči orehovo potico? Kuha kot mama ali pije kot ata? Kakšen je njen odnos do pomembnih stvari v življenju, recimo do otrok, neobgljenih živali? Je pripravljena prenašati nelegalno programsko opremo na službeni računalnik? Je skromna? Bo zadovoljna samo z nemškim avtom in Krealovim ležalnikom za jurja ali jo bosta osrečila tudi clio in Obijeva zložljiva plastika za 15 evrov? Vse to in še več morate vedeti, preden podpisete papirje, in ne pozabite na podrobnosti.

Situacija št. 4: veselica

Tokrat ne iščete dekleta, ki bi ji nadel prstan, ampak dekle, pri kateri zaradi njenih atributov ne opazite oči. Priprave na pogajanja so minimalne, liter vina na osebo, da se oba malo sprostita, porcija čevapov in dobra glasba. Vložek je minimalen, pridobite pa lahko veliko. Kar pogumno! Tokrat pozabite na racionalno in učinkovito upravljanje denarja. Naj imajo še gasilci nekaj od tega, da tudi v prostem času krepite vrednote podjetja, kot sta vztrajnost in sodelovanje, vaša plesalka pa odprtost in zavzetost. ■

Zahvala

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, tasta, dedija, sina in brata

Mirka Medveda

iz Lovrenca na Dravskem polju
115a, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Taluma, godbeniku za odigrano Tišino in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in sveče.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njegovi

Slovarček: AJUDA – nekdanja portugalska enklava v Beninu, AMNERIS – oseba iz Verdijeve opere Aida, ANILID – spojina anilina s kislino, BEGIN – izraelski politik (Menahem), ISRA – nočno potovanje Mohameda iz Kaabe v Jeruzalem, REE – jezero na Irskem.

	ALUMINIJ	POPOLNOST, VZORNOST	KRASTAČA	TRAK IZ NABOJEV, NABOJNIK	SLABO-KRVNI BOLNIKI	ALUMINIJ	ŠTEFAN VEVAR	NAJVIŠJA GORA V AFRIKI (5895 m)	VELIKA JUŽNO-AMERIŠKA KACA	SLOVENSKI BIATLONEC (JAKOV)
	RIBJE JAJČECE					VEČJA LEŠENA POSODA				
	DRENOV LES					OTILJA (KRAJŠE)				
	GEORGE MICHAEL									
	→						LOŠČILO, EMAJL			
							AMERJSKI IGRALEC HUNTER			
										ZGORNJI DEL STOPALA
						LETA 2014				
						SPOJINA ANILINA S KISLINO	EGIPČANSKI DRŽAVNI BOG			
							MESTO V PORURJU V NEMČIJI			
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	PLEMIŠKI DEČEK	PRAVO-SLAVNA ŠKOFIJA	ŠPORTNIK, KI TEKMUJE V HRBTNEM PLAVANJU	ORGANSKA ŽVEPLENA SPOJINA	NAČELNIK BANOVIN					
					TROBILO, KORNET	JAPONSKI NAČIN ARANŽIRANJA CVETJA				
						VENO TAUFER				
KIS IZ BELEGA VINA, ZACINJEN S PEHT-RANOM								NEKDANJA VZHODNA NEMČIJA		
								OSEBA IZ VERDIJEVE OPERE AIDA		
PRISTAŠ APRIORIZMA							PREBIVALKA ČICARIJE			
							EGIPTOVSKI POLITIK (ANVAR EL)			
							JEZERO NA IRSKEM			
ŠTORKLJA						LJUDSKO IME ZA ČREMISO			LASEK, LASEC	TRETJA BEETHOVNOVA SIMFONIJA
						VŠITEK				
ALUMINIJ	LUKSEM-BURŠKA TV				NIKELJ	AVSTRJSKI FILMSKI FESTIVAL				
	KONEC MOLITVE				NEKDANJA PORTUGALSKA ENKLAVA V BENINU	VELIKA ZAČETNA ČRKA IMENA				
NORVEŠKA GLASBENA SKUPINA				NJIVA, NA KATERI JE RASTLA AJDA				DRŽAVNA BLAGAJNA		
								ANGLEŠKI PEVEC COLLINS		
POLJSKI IN HIŠNI GLODALEC				JANEZ UJČIČ		NEKDANJI HOKEJIST ZUPANČIČ				
				VROČE-KRVNEŽ		ZORAN LUBEJ		ŽITO, ZNANO ŽE IZ KAMENE DOBE		
ELTON JOHN			LEŽEČA, NAGNJENA PISAVA PESEM ANICE ČERNEJ				HELGE INGSTAD		4. IN 10. ČRKA	
							ETNIČNA SKUPINA V VZHODNI AFRIKI		OBLIKA IMENA ALOJZIJA	
RECEPTEK							KDOR PREMIŠLJUJE			
							IZRAELSKI POLITIK (MENAHEM)			
ALUMINIJ	UMETNO USNJE	SLADKOBA, SLAJA (STAR.)				INDIJSKI POLITIK, TUDI IQBAL			SOVICA SVETLANE MAKAROVIČ	
		MATERINA SESTRA, TETA				NOČNO POTOVANJE MOHAMEDA			SREDINA REŠETA	
ŠVEDSKI BIOKEMIČ BERGSTROM, NOBELOVEC					POT, CESTA (LAT.)		ELKE SOMMER	ŠTEFAN JUG		UMIRANJE, POMOR (STAR.)
					JAN OBLAK		MESTO V NIGERIJ, TUDI OFFA	PRIPADNIK PLEMENA JASOV		TURŠKI VELIKAŠ
MODRA MISEL: PUBLILIJ SIRUS										
METODA ZA PREGLED KRVNIH ŽIL									KRAJ V SLOVENSKIH GORICAH	
SLOVENSKI TV NOVINAR (FRANČEK)					ALENKA ARKO		JANEŽ (LAT.)		DOLGO-REPA PAPIGA	

Dogodki ob prihajajočem tovarniškem prazniku

19. november 2015

Srečanje upokojencev Taluma

20. november 2015

Srečanje delavcev Taluma

21. november 2015

Dan odprtih vrat